

Enheten för naturvård

Sjöängen SE0110270

Bevarandeplan för Natura 2000-område

(enligt 17 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m.)

Inledning

Bevarandeplanen är det dokument som beskriver vilka mål som ska uppnås i bevarandet av ett Natura 2000-område och som anger vilka bevarandeåtgärder som planeras. I bevarandeplanen beskrivs vilka förutsättningar som krävs för att de utpekade arterna och livsmiljöerna ska upprätthålla s.k. gynnsam bevarandestatus. Det har betydelse för tillämpningen av regelverket om Natura 2000-områden.

BEVARANDEPLAN

Datum
2017-06-12Beteckning
511-18644-2017

Namn	Sjöängen	Areal	7,6 ha
Natura 2000-kod	SE 0110270		
Kommun	Norrtälje		
Bevarandeplan fastställd av Länsstyrelsen	2007-02-05		
Bevarandeplan reviderad av Länsstyrelsen	2017-06-12		
Områdestyp och status	SAC-område enligt art- och habitatdirektivet		
Ägarförhållanden	Privat		

Ingående livsmiljöer enligt art- och habitatdirektivet

Tabell 1. Livsmiljöer.

Livsmiljökod	Livsmiljöns namn	Areal (ha)	Andel (%)
9070	Trädklädd betesmark	7,5	99

Ingående arter enligt art- och habitatdirektivet

Natura 2000-arter är arter som finns upptagna i bilaga 2 till EU:s art- och habitatdirektiv och skyddas därmed av Natura 2000-reglerna. I denna bevarandeplan nämns andra arter än de som är skyddade av Natura 2000-reglerna. Dessa arter har inte samma lagliga skydd såsom eventuella Natura 2000-arter.

Tabell 2. Arter.

Artens kod	Svenskt namn	Vetenskapligt namn
Inga Natura 2000-arter finns rapporterade från området.		

Bevarandesyfte för Sjöängen

Bevarandesyftet och beskrivningen av livsmiljön nedan utgör den beskrivning som ska upprättas i enlighet med 17 § förordningen om områdesskydd m.m. (FOM). Tillsammans med bevarandemål och bevarandeåtgärder i denna plan utgör de underlag som visar hur myndigheterna behöver arbeta för att motsvara kraven i 16 § FOM.

Det övergripande syftet med Natura 2000-området är att bidra till att upprätthålla en gynnsam bevarandestatus för den i området utpekade livsmiljön (i Sjöängen 9070).

BEVARANDEPLAN

Datum
2017-06-12

Beteckning
511-18644-2017

I närområdet finns andra betesmarker och värdefulla trädmiljöer (inom 5 km radie totalt ett 20-tal), varav några är skyddade som Natura 2000-områden. Det är dock ont om grövre ekar.

Prioriterade åtgärder för området är miljöstödsåtagande/upprättande av någon typ av betesavtal, samt den skötsel som framgår av tabell 3. Se kursiverad text under rubriken ”Bevarandeåtgärder med tidsplan”.

Bevarandemål för Sjöängen

Att bidra till gynnsam bevarandestatus för den i området utpekade livsmiljön uttrycks i detta område i följande mål.

Trädklädd betesmark (9070)

- Arealen trädklädd betesmark ska bibehållas.
- Vegetationen ska vara välhävdat av bete och/eller slåtter, helst bete, varje år vid vegetationsperiodens slut så att ansamling av förna inte sker.
- Träden i betesmarken ska ha en varierad åldersstruktur och bestå av olika trädarter.
- Det ska finnas rikligt med gamla grova träd, främst ek, ask och björk, och yngre ersättningsträd till dessa ska också finnas.
- Det ska finnas grov död ved och mulmträd.
- De grova träden ska stå solexponerade och fria från konkurrerande träd och buskar.
- Det ska finnas gläntor där solljus når fältskiktet, vilket är en förutsättning för en hävdgynnad flora.
- Igenväxningsvegetation ska inte eller endast i måttlig omfattning förekomma.
- Marken ska vara opåverkad av konstgödsling och stödutfodring, kalkning, dikning, insådd av för livsmiljön främmande arter.
- De för livsmiljön typiska arterna, till exempel ormrot och rödkämpar, ska finnas i livskraftiga bestånd.

Beskrivning av området

Sjöängen är mycket vackert belägen på västra Vaddö invid Ortalaviken och Vaddö kyrka. Den trädklädda betesmarken sluttar svagt ner mot vattnet i väster men är i övrigt helt omgärdad av åkermark. Enligt den gamla häradsekonomiska kartan var markanvändningen i omgivningarna den samma för ca 100 år sedan och Sjöängen var även då lövklädd betesmark. En damm har anlagts centralt i området vilket lockat många fåglar – bl a etablerades en strandskatekoloni 2003. Fornlämningar i form av ett gravfält med tolv gravar och en stensättning finns i sydöst. Gravarna är troligen från yngre järnåldern och tyder på att man valt att bosätta sig i området redan då. Nu trivs stenskvätta bland gravar och odlingsrösen.

BEVARANDEPLANDatum
2017-06-12Beteckning
511-18644-2017**Beskrivning av livsmiljön****Trädklädd betesmark (9070)**

Trädskiktet i Sjöängshagen är artrikt och med en varierad åldersstruktur. De många björkarna dominerar över stora delar och är relativt unga men äldre, grövre och grovbarkiga exemplar förekommer också. Även alen är över lag ung och det täta beståndet i sydväst har gallrats nyligen. De flesta vidkroniga exemplaren av ek och ask växer i områdets södra och östra delar. Här står även en mycket grov, hamlad sälg. Enstaka exemplar av lönn, hägg, vildapel och gran bör också nämnas. Död ved förekommer i liten omfattning – någon högstubbe och låga. Buskskiktet är mycket sparsmakat och utgörs i huvudsak av glest stående enar.

Marken är frisk – fuktig och påverkad av kväve i varierad omfattning över större delen av ytan. Trots det är kärlväxtfloran fläckvis tämligen rik med inslag av några mycket goda hävdindikatorer – darrgräs, backsmörblomma, ärenpris, liten blåklocka, bockrot, jungfrulin, ormrot, slankstarr och sankt Pers nycklar. Dessa arter växer här i begränsad omfattning sannolikt beroende på att de är mest konkurrenskraftiga i näringsfattigare mark. Rödkämpar, ängsvädd, kamäxing, blekstarr, vitklöver, teveronika, revfingerört, svartkämpar och den mycket talrika gullvivan visar också att området hävdats sedan länge men de indikerar samtidigt lite mer näringsrik miljö. I Sjöhagens fuktigare delar gäller detsamma för gåsört, gökblomster, tuvstarr och krypven m fl. Den svaga hävden (betestrycket) och de höga närsalthalterna i marken gör dock att arter som älggräs, hundäxing, tuvtätel, och brännässla fläckvis dominerar över stora ytor.

Hotbild – vad kan påverka Natura 2000-området negativt

En komplett lista är inte möjlig att upprätta. Här listas ett urval hot som i det här området bedömts mest relevanta.

Trädklädd betesmark (9070)

- Minskad hävd på grund av färre antal betesdjur eller för kort betesperiod.
- Igenväxning med träd och buskar.
- Gödning, samt läckage av bekämpningsmedel och gödning från omkringliggande jordbruksmarker med eutrofiering och utarmning av floran som följd.
- Stödutfodring och vinterbete, också med eutrofiering som följd.
- Skogsbruk i eller i anslutning till objektet. Exempelvis: Avverkningar annat än i naturvårdssyfte, markberedning, plantering, virkestransporter eller körning med andra tyngre fordon kan skada marken och leda till förändrad hydrologi.
- Ett ökat kvävenedfall kan förändra artsammansättningen i fältskiktet.
- Exploatering för samhällsbyggande av olika former kan vara ett hot.

BEVARANDEPLANDatum
2017-06-12Beteckning
511-18644-2017**Bevarandeåtgärder med tidsplan****Gällande regler**

Enligt 7 kap 28 a § miljöbalken (MB) krävs tillstånd för att bedriva verksamheter eller vidta åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön eller störa utpekade arter i ett Natura 2000-område som har förtecknats enligt 7 kap 27 § MB. Tillstånd krävs inte för verksamheter och åtgärder som direkt hänger samman med eller är nödvändig för skötseln och förvaltningen av området. Alla Sveriges Natura 2000-områden utgör dessutom riksintressen (enligt 4 kap MB), vilka ska beaktas vid prövning av ärenden och planläggning.

Strandskydd gäller enligt 7 kap 13-18 §§ MB inom hela Natura 2000-området. Inom strandskyddat område är viss typ av exploatering förbjuden, t.ex. uppförande av ny byggnad. Undantag från förbudet gäller t.ex. byggnader som behövs för de areella näringarna och som måste finnas inom strandskyddat område.

Behov av ytterligare reglering

För att säkerställa gynnsam bevarandestatus behövs avtal eller miljöersättning för att säkra att området hävdas. Alternativt kan formellt skydd i någon form behöva utredas.

Tabell 3. Förslag till skötselåtgärder för Sjöängen. Åtgärder i kursiv är prioriterade.

Livsmiljö/art	Åtgärd	Tidsplan
Trädklädd betesmark (9070)	<i>Bete och/eller slåtter, helst bete.</i>	Årligen.
	Sly och annan igenväxningsvegetation ska röjas så att florán på marken gynnas och de värdefulla träden inte skuggas.	Vid behov
	Eventuellt ris och skräp ska transporteras ut ur hagen.	Vid behov

Bevarandetillstånd i dag

Tabell 4. Bevarandetillstånd hos ingående livsmiljö.

Livsmiljö/art	Bevarandetillstånd
Trädklädd betesmark (9070)	Gynnsamt

BEVARANDEPLAN

Datum
2017-06-12

Beteckning
511-18644-2017

Inventeringar i området och andra referenser

Artdatabanken, Svenska djur och växter i det europeiska nätverket Natura 2000, 2000.

Länsstyrelsen i Stockholms län. Naturkatalog för Stockholms län. Remissupplaga. 1996.

Länsstyrelsen i Stockholms län. Åtgärdsplan för Sjöängen 2001-11-20, AB1082.

Länsstyrelsen i Stockholms län. Ängs- och hagmarksinventeringen i Stockholms län. 1987-1991.

Skogsvårdsstyrelsen. Nyckelbiotopsinventering. 1997.

Karta

Digital flygbild över Sjöängen. Natura 2000-området och dess livsmiljö avgränsas med vit linje på kartan.